دملا امیر دیوان

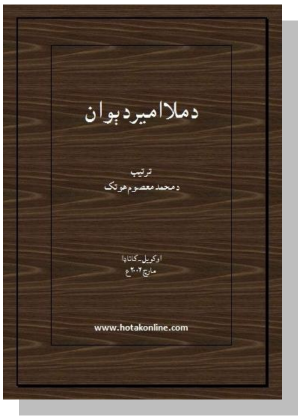

ترتیب

دمحمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

مارچ ۲۰۰۶ ع

Ketabton.com

www.hotakonline.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان یې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته یې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېڅ له کتب خاني راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومورې خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دیوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپتېوغزلي پکښې سته. دپای پاني یې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوخوپاني یې کنډودي . مادانسخه تر موندلوخومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمد برېڅ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاریې قیام الدین خان اونیکه یې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمد برېڅ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍپه دېرشموکلونوکي یې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه یې درلوده چي دپښتووپارسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېڅ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېڅ زوی نوراحمدبرېڅ هم دپښتو ژبي لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېڅ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېڅ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومورې لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېڅ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانبادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته یې یادابښت کړي دي. دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردخورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي یوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان یې درلود اوشعرونه یې دخلکو خولوته لوېدلي وو. هسي خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــورېد (امیر) او (امیرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو،خوپیاوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دریم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امیر په نامه یوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره یې ځیني ګډ وجوهات ستته. دی لیکي: " امیرپه ختهٔ پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پاړسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب یې هم خبري کیږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تاکلای شو اوعمریې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي. له دېوانه څخه یې معلومیږي ، چي د ژوند وروستي کلونه یې په ګرش (هیلمند) کښي تیرکړي دي".

ددغي لیکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبیات پښتو)) محترم مولف هم دده یادونه کړې ده. په پښتانه شعراء کي دامیر دکلام د (ی) ردیف څلور پښتو بیتونه خوندي دي. زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امیر) او (ملاامیر) به یوسړی وي. د (امیر) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادلیکي ، چي ظریفه او شوخه طبعه یې درلوده. د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صریحه نمونه ونه موندله. خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

---

[3] تلوکان دکندهارد پنجوایي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لویدیځ لورته پروت دئ. شاوخوایې دانګوروباغونه دي. د پښتو او فارسي ژبي شاعر او د تالیفاتو څښتن ساګزی ملاحسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان یې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره یې یوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدین خان د زوی عبدالعلي خان(خان آغا ؟) په پرمایښت د ((محمد رحیم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم لیکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده. دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زیري) جریده کي خپره سوې ده ، بیاتکرار سوې ده. د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به یو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ویشتمه دمارچ ۲۰۰۶ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ویالې) یادونه[5](۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان يې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم يې ((مخبر العشق جدیدی)) پرابیبنی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب يې (څمامقصود) لیکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بې سلیقي او بېسواده کاتب کارمعلومیږي. څرنګه ، چي دېوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال يې نسته . ددېوان پرځنډو څوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا؟ د دېوان ټولي غزلي اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چي د پښتانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نونبايي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضایع سوي دي. ددېوان پیل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښي دي چليږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دویالې یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چي ملاامیرپه هیلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګویي ده   په قرآن کښي بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې مادده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ـ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې څوځایه کړې ده:

دسراج الملة والدین ښـــــــه دبدبه ده
ملاامیردده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډېردي عـــــــــــمردامیرحبیب الله وي
ترســـایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پـه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدي دی
ملاامیرفقیردوعـــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددیوان د (ب) ردیف دیوي غزلي مقطع داسي ده:

دیارلس صدی هـــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) باید دوي څپي ولوستل سي.

[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديارلس سوه شپږويشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دي تولو خبروڅخه ثرګندېږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده. په دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ څکه وايي:

ملاامیرپه سپينه ږيره تل ژړاکړي
راشه زماپرغريبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاربې دده پرعلم او پوهي باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوايي درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه يې معلوميږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي پيرو دئ . دسلوک اوسير پړاوونه داسي بيانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه يې مثل پـــــــه زمين لکه نشترو

....

دتوحيدترسوزن ووزه که يکتا يې
که دوتا يې ځان يکتاکړه يک بشر

......

محبت دخدای نـــــــهال پرخپل زړکي کړه
اوبــــــــــــوه يې په چشمه د شــريعت
اســـــــــــم ذات د زړه صيقل دسالکانو
تصفيه د زړه راځي پـــــــــــــه طريقت
بيابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشيده لـــــــــره داحـــــــال د حقيقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ.

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيز و ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](١). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تيار کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (د" ق" ترردېفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماورکراچي ته راورساوه اومابيااله ځانه سره کاناډاته راووړ(١٩٩٢ ع) . سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کېنږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښې پراته دي.

دنوي کتني په ترخ مي لازمه وبلل داڅوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

---

8 دنوموړي مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثر" کچکول" په لومړي ټوک ۲۲ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ یې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب یې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وایي ٌ پخته کار سالک ٌبه یې په بیان پوهېږي (د ٌ ن ٌ ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان ٌ بالغ ٌ ښکاري اود ٌ دستار ٌ ترلوتمه لري (د ٌ ع ٌ ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان ٌ ناقابل ٌ ایسي (د ٌ ف ٌ ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وایي چي په طریقت تربل هرمسلک د ٌملحدۍ ٌ خطره ډېره ده(د ٌ هـ ٌ ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربي اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښیي (د ٌ ن ٌ ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندویي نه کوي ، بلکي استعمال یې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دیوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوې ده چي مایې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي یې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالي دکیندلوکار) . ددي پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهخونه کوي (د " و " ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجي ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او" نعمتونه" د "نعمتون" په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

نن مشـــــغول شه پـــــــه الحمدو په ثنا
په دهــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هـــــربنده لـــــــــــره لازم ثناګويي ده
په قـــــــــرآن کښي بيان کړي پاک مولا
صددرودوصدسـ ـــــــلامه دي انعام وي
له ماخــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هــــــم پرآل هـــــم پراصحابو دده باندي
هــــم پـــــــــــرواړه ګذشته ووانبيا
که ظاهــــــــــرباطن الف شوي مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــه پټ شي ســـــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکـــــــــړوخپل نفس ته
پردغــــه تقصيرهمېش کـــــــــــوه ژړا
ښه محکمه پيالـــــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــويه بلا
شفقت دفقيروعـــــــــــظ ونصيحت دی
زياتي نه لـــــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشـــــــــه ونيسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګـــــډ کــــــــــړه په مجلس داوليا
هرګناه لـــــــره زنګـــــــــونه پرزړګي دي
آئينه دزړه لـــــــــــه زنګه کــــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کــــــــړه
دتـــــوحيد پرلارتـــــــلای نه شي دوبين بيا

[9] سرتپا = سرترپا
[10] دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمـــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــه له هــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکــــــوثربیا
پــــــه کارنه لــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکــــــړه نظربیا
په نظر دکا مـــــــــــــــلانو مي منظورکړې
معتکف دي ددربار یــــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیدا کـــــــړه په قدرت خپل
دا هـــــــــــــمه دي نبناني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالـــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعــــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستا دیدن شي پـــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانــــــــــــه دزماني یم
دپرمستان رندانـــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــالم کښي
نه پوهېږم پـــــــه خپل نفـــــــع و ضرربیا
بي صبري مي شوه غالبه ستا پـــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــــــــړي پقدربیا
دهجران په اورمي مـــــــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مــــــــــــفرح کړې په نظربیا

---

[11] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتـــــردیدن دخپل جانان زما
یـــودیدن وعاشقـــــانـــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــظرورتـــــه ولاړدي بې اختیاره
که معـــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانـــــووته نه شي
دواړه کـــــونه دي پرې اېښي پرجانان زما
شابس شابس دعــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غـــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــــریم ده هم رحیم ده هـــم رحمان زما

***

چـــي طالب شــــــوم دمطلــــــــوب
په کـــــال سلب شــــوم مســــــــلوب
هســــــي رنځ راباناـــــدي راغــــــــی
په مثــــــال لــــــکه ایـــــــــوب
دعشــــــــق دارنــګ ســـــــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــــــق یعقـــــــــوب
که معشــــــــــوق هرڅوجفـــــــاکـــړي

[12] ددې بیت ځېې د غزلي دنورو بیتو دځپو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشــــق تــــه وي مرغــــــــــوب
عاشقـــــان چـــي همېـــــــــش ژاړي
بیمـــــــاران دي پـــــه مقــــــلوب
لــــه دې رنــــــځه به روغ نـــه شـــي
بــــــې دیـــــــداره د محـــــبوب
د عشــــق هســـــــي غـــــالب کار ده
خـــوار عاشـــــق کاندي مغلــــوب
پختــــــه کـــــار عاشـــــق هغـــه ده
چي خپـــل عشــــق کانـــــدي محجوب
کــــه مخلـــــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
بنــــه یــــــې نه بـــولـــي کتُـــــب
ربــــه عشـــــق مي پوشـــــــیده کړي
هــــم پر شـــــرق هـــم پر غـــــروب
لــــه نقصــــانه عشـــــق نګــــاه کړه
نفـــــس حـــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مـــلا امیـــر غریب بیـــان کوي له عشقـــــه
په مثـــــال لکــــه مرغـــه اخلـي حبوب[16]

❋❋❋

له کاملـــه پیالـــه نوش کـــه په شتـــاب
پرهېزي شـــه لـــه ګنــا کــه اجتنــاب
خپـــل باطن کـــــړه پاکـــیزه له هره خُبثه
ځان لایــق کړه چـــي منظور شـــې دا حبـاب
بعضـــي خلـــګ په ظاهر ډېر آراستـــه وي
په باطــــن کي خباثت وي بـــې حســـــاب

---

[15] دانیم بیتی څلورخپې زیات دئ
[16] حبوب = داني . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شــــریعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصــــاني پــــه آخــــرت وي
چي حاضر شي په میدان د ســـــوال جواب
بختور ده چي ظاهــــر باطــن (يې) د واړه[18]
بــــرابر د شریـــعت شــــوه د وهــــاب
راشــــه ټینګ پر شریـــعت شه که دانا یې
په شریــــعت به مفتوح شـــي د جنت بـاب
که څراغ د شریـــعت خـــدای په لاس درکړ
وبــــه نور ته یې عـــاجز ماه و آفتــاب
هغــــه څــوک چي ردوي حــکم د شــرع
خـــلاص به نــه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــان له خپله خدایه مشغـــولا کــړه
د صدیـــق د سیني بـــــوی تـــئ[19] د کباب
کامــلان مي غوصــان د عشــق دبحـــردي
ځان جهــــان وځني هېر غـــرق په دریـــاب
پیروي د کامـــل وکړه که صــــادق یـــې
زموږ په لاس ده د قــــرآن محکــــم تنــاب
دیارلــس صدي شپږویشت کــاله وو تېر شوي
ملا امیــر بیــان کـــوي لـــه هــره بــاب

***

که وصال دجانان غـــــــــواړي په قیامت
په اخلاص وپــــــــه تصدیق وکـــړه طاعت

---

[17] شریعت دلته دعوامو په شان دوه څپه ییزبایدولوستل سي.
[18] اصل: هغه بختورده چي ظاهرباطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانـــــــوبه ورګـــــډ شي
که دي ترک کـــــــړددنـــــــیازېب وزېنت
بې بـــــــــقاده دادنـــــــیاهیڅ باورنشته
پـــــــه مثال لکه تېزبادځي پـــــه سرعت
پـــــه دنیاپسي هـــــــــــلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حــــــــــرص غالب ترقناعت
دانایان مي دي مشغـــــــــول دیارپـــه مینه
پروانه که ددنیاپـــــــــــــــه زیان کثرت
اولیاء خـــــــــدای نازولي پــــــــه دوه کونه
نبه دیداربه ورعطاکـــــــــــــــــړي هم جنت
توکل موپرخپل خـــــــــــدای زموږمومنانو
بې لـــــه خــــــــــدایه تکیه نشته دراحت
نبه تـــــــــــــــقواوهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابـــــــعان ډک پــــــــــه خباثت
امان راکــــــــړي دابلیس دبده خــــــــویه
دده خــــــــوی ده ګـــــــمراهي بل فضیحت
مقصودتېنګ کـــــــــــــــړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دنبه خـــــــــــدای هم دحضرت
محبت دخدای نـــــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــوه یې پـــــــــه چشمه دشــــریعت
اســـــم ذات دزړه صیقل دســــــــالکانو
تصفیه دزړه راځي پــــــه طـــــــــــریقت
بیابه کشف وکـــــــــــرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی څلورڅپې کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لــــــره داحـــــــال دحقیقت
تـــــــرعرش پــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عــــارفـــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت دخدای پــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــوي دمعرفت

***

خوارعاشقه معشوق ګوره که لــري استقامت
نن دي واردئ که پوهېږي د قــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس دعلــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیري[22] پیدا کېږي تـــــوانګري وقناعت
کـــه راه رویې ســـــم پرلاردشریعـــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــاحت
ملحــــدان په زمانه کـــي هســـــي ډېردي
هیڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تــرک دجماعت
موحدان مــــي مستقیم همېش پــرجماعت وي
له بنه خدایه وي ترسان هــــم له عذابه دقیامت
په لبـــاس د حلــــم پټ شه ســـر تر پایـــه
د حلــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــأ دئ کـــه خبریې
قــهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تــــــرعرش و کرسي لــویه دي سینه شوه

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس دعلماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کنبلي دي: دعالم مجلس کوه که ته داناییې
[22] له تاثیرې = له تاثیره یې
[23] سالک له = سالک لره

سوا ءالله به هسي غرق سي لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا اميره) پر عمل هيڅ تکيه مه کړه فضل غواړه
دغه لوی فضل عظيم دئ چي يې درکړ هدايت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشــــغوله پـــــه صلوت طيبات شو
هر ګفتن يې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غــــم يې زرغــــــون پر پاک زړګي و
هېر يې نه و چي دربار تـــــــه د سبحان خوت
پـــــــر دربار د حق تعالی يې قـــدر ډېر دئ
وربخښلئ يې امت نـــاز يې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــوی مګوی يې سره وکـــــړ
ګـــــوی بيان د شريعت دين يې روښان خوت
د مګـــــوی خبري پټې له هـــــــر چا دي
پاک حبيب رب منع کـــړئ ډېر يې زيان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــه يوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــر ميان خوت
پنځه فرض لـــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کـــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فــــــرض[27] چي ادا پـــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـه نېکان خوت
مومنانو امــــــر ونهی تول پـــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (دکندهارکړدود)
[26] لري = لره يې ، ته يې
[27] فرض کلمه دلته دوې څپې بايدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــوږ و تا ته دی ســــوالونه یا مغیث[28]
له تا غــــــواړو ډک جامـــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمـــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مې په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خــــــــوار عاشق کـــــړې
رحم وکـــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عــــــــاشق چې وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســــل نظره د عاشق وي په هر دم
یــــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مـــــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــــــومنان مې مقبولین پـــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتـــــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مـــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پـــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حـــــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

[28] مغیث (د میم په پېښ) فریادرس ، هغه ذات چې فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغونه یا مغیث

***

په کوڅه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راته قهرېږي غمازان کج
جنګ جدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پر خنګ راته ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جهاد راکړ
په اسم ذات سره و همه کافران کج
د مومن زړه مي تر عرش عظیم لوی ده
اته برجه پر ولاړ د ښمن حیران کج
روح باد شاه عقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورته ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکړه مدت ورکړه
اته برجه کړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ په کار نه ده د دښمن دار له[29]
د جرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافل شوې له طاعته له اذکاره
وبېرېږه له دوزخه له نیران کج
محکمي دا اته برجه په طاعت وي
د غافل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګدلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت په رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي توبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هم رحیم ده پر عصیان کج
هر مومن چي توبه ګار د ما مضی[30] شي

---

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تـــــــه نصیحت کـــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکـــځ[31] د هــــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سینه سوزان غـــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړ نـــالان ګـــریان غواړي قدح[32]
هــــرعاشق چي د هجران تــــرمقام تېرشي
ګـــــــــویانوی شـــو پیدا ، وایـــم نشرح[33]
بي صبری را ځخه هېرصبرسکـــــون کـــړ
اوس له ډېري تلـــــــــوسي شوم سینه شرح
په باطن کي دریاب پـــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښي غـــــرق زه یـــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــــرهـــــغه وخته
چي تمیزورمعلـــــومېږي دنیکی هم داقبح
چي آهن رنګه جـــــــوش ونه که په اورکښي
یوه کیلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســـــــول باغ زه یي باغبان یـــــم
(ملا امیر) بي ډنګوي هــــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نــــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

---

30 مامضی : تېرسوی وخت

31 وکئ - وکړئ

32 دا غزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.

33 نشرح یوراز نظم دئ ، چي د هلک د زېږېدلو پروخت د خوشالی په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.

34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شـــــــوهفته يي لکــه دبلخ[35]
ستاوصال زمــــــادوا د هـــــــر مرض ده
پــــــه کارنه لــــــرم دوا دهنداوجلــخ[36]
دوصال کوخه دي کـــوخه دي خلاصه جانانه
رقيبان پــــــه مــــــخه راغلل لکه ملخ
اوس حيران يـــــم چي پـــــرکمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پــــه غره شي که پـــه سلــخ[37]
هسي گــــــــرم ده بازاردعـــــــاشقانو
ســـــــوربه نه شي دسياه بندپه يخ کلــخ[38]
وعــــــاشق ته يې ژړاپــــــه برخه ورکړه
تل بـــــه ژاړي چي پـــه زړه يي خنجرخخ
هـــرگياه مي پــــه باران خوشحالي کاندي
(ملاامير)ده ډېرخـــــوشحال په برف پـــرخ[39]

***

مــــــوروپلاروتــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مـــــــرتبه بـــه دي کـــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان کـــــــړی په قرآن کښي
دوالديـــــــنودئ حق ډېروباســــــه غچ
بيامي حق داســـــــتاذانـــــوده بې شماره
ښـــــه محکم يې ټينگــــوه لکه سپين گچ
بياحقونه پـــــــهــــــرچادعلـــــماوو

---

35 وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.
36 په اصل کې (جلخ)ته کښلي دي: نام وطن است
37 غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
38 په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
39 اصل : فرخ . خوښنگ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راگويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــيراث يې وړی دئ پــــــه پچ
يو مومن پـــــــربل مومن لـــــــري حقونه
نبه محبت سره كـــــــوئ شيطان كه تــچ[40]
له كفاروبــــــه همېش منازعـــــه كــړو
له كفاروســــــره دئ زمــــــــوږ دين غچ
كه خپل شيخ كه دبل شيخ ته دست بـوسي كړي
تاله فيض وبركت لاس يې كـــــــــړه مچ
تركــــــوه خپلـــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تـــــه ګـــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيركه هـــــــرخونصيحت كړي
دانايان خداى پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

كه مـــــــركی درلـــــره راغی ژوندون هيڅ
كه وصـــــال درلـــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پـــــــه قيل وقال ډېرخـــــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــال مرګ ژوندون هيڅ
كه طاعت دې پـــــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابــــــــه شي برهــــــم لكه ګلون هيڅ
ځان صدف رنګه صفاكړه پـــــــه درياب كښې
بې دريابه سنګ كلوخ هـــــم سفالون[41] هيـــڅ
درقيمت دئ پيدا كــــــــړی پـــــه خپل صبر
بې قېمته پيسې ډېـــــــري دميسون[42] هيـــڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلى وي

[41] سفالون = سفال = كودري

[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايي دمسيون = مسيو = ښاغلى اړول سوى شكل وي. دشاعرپه وخت كې ځيني اروپايي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجـــــــنون دعـــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجـــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غـــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــــواخون هيڅ
که عــــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کـــړه
بې له خدايه بې رســــوله نـــــورحبون هيڅ
(ملاامير)[43]چـــي همېش ژاړي مــرادېي ته يې
بې له تادي تــــول باطل واړه ســـمون هيڅ

***

دمخلوق پــــــه صفت مه شــــــه ارجمند
ګمنامي کـــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطـــــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کــــړي په خوله وزړه کښې خوند
په مجلس کښي داشراف ـــــــــوښه ادب کړه
خبردارشـــــــه چي اوازنه کــــــــړې بلند
حـــــــــرکات وسکنات که کلـــــمات وي
په ادب کښي احتياط کـــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخــــــــرت کـــــړه که دانايې
پــــــه کارنه ده ددنـــــــياډ بربست وبند
پردنيابـــــــه پاته نه شي هيڅ وګــــــــړی
که دمت حکم پـــــــروشي دخــــــــاوند
دطـــــــاعت دي خدای درکــــــړي اسبابونه
نفس بندي کـــــــړه دطاعت په لــــوی کمند

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان محکم کړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا به نیک وبد شي در څرګند
بدبختۍ غلبه کړې پر هر چاده
(ملاامیره)ځان ساته له مکر و پند[44]

***

څوک بند مه شه ددنیا په زیان وسود
خپل دلبر له ورتګ تاله بهبود
پایمال کړي عاشقان جفادترکو
زه پایمال یم هم اسیریم هم مفقود
محصل دمرګ که درشي سهل کاره
نه چي دروميِ تراسمانه دعشق دود
بې وصاله څه ژوندون بندګي نه ده
دوصال دپاره ږده سرپرسجود
که دعجربندګي کړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی ترلونګ عود
په هر غم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شو په امان غرق شو نمرود
سودله خدایه زیان له نفسه پیدا کېږي
په سبب دنفس هلاک شوه عاد ثمود[45]
سخته روځ دآخرت زموږ په مخه
اوس بایده دي استغفارو یل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معنارا غلي دي.

[45] اصل: په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.

عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولېږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کــــوچ وبارد ښــــونیازمنو
لکه کوچ کـــوي سحاب پــــه بهارزود
دغج جهازراته جوړکـــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبـود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــقام پـرمنصوراغی
څني ورک فــــرق دواجد هــــم دموجود
خـــــوارېنده ده درمانده په دوه جـــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کــــــړه تېنګه تــــــرپولاد
ځان یې یارکــــــړه په زاري و پـــه فریاد
ترکـــــوه خپله رضادیارلـــــــه پاره
پـــــه یوه نظربـــــه تاکاندي اوتــاد[48]
ودلـــــبرته دي معلوم ظاهــــرباطن ده
کــه تاریک وي کــه صفاوي کـه کساد[49]
هـــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کــــړي له هــــرخبثه له فساد
هـــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښې
پرمالک یې قــــــدرډېروي تـــــرشمشاد
که خــــوک وکاندي نــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــورمقصودهــــمه برباد
غیروباســــــه له میانه پـــــرلارسم څه

46 دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
47 اصل : دوحدت وجودي.
48 اوتاد دخدای ددوستانویوه ډله ده اودنړۍ په څلوروګوټوکي تصرف لري.
49 کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بــــه يې معمورشي پــه خپل مراد
ددنيا پـــــه جاه دي هيڅوک غلـــط نه شي
ګاهي ســـپوروي پــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چي په هـــوا دسليمان تـئ[50]
خوآخـــــرزيرزمين شــــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهـــــــم چي خداى بادشاه کړ
بيايې ترکه کــــــړه دنيا پــه دين شوښاد
هــــــرمومن دئ مبتلا پـــه دوه مقصوده
يـــــوناقص ده بل کامل که لــــــري ياد
داناقـــــــص مي دئ دنيا ، کامـل ايمان دئ
تـــــه کامله تېنګوه ناقـص نامـــــراد[51]
کامـــــلان چي جستجوى دآخـــرت کړي
نيک عـــمل يې دئ تـــــوښه دلاري زاد
اول ځــــــان ته نصيحت کــــړه بياوبل ته
(ملاامیرمحمـدده) ژاړه پــــــه فـــــرياد[52]

***

کلـــــمه مي ده ويلي مــــــاپــــرتامحمد
چي لــه رويه دي پيدا شــــــوه دادنيامحمد
(وه) راغـــــــلي ۀپردينونه تـــرتاوړاندي
ستاددين محکمي تيره تـــرهـــــرچامحمد
نه زمين ونه اســــــمان نه عـــرش وکرسي
امکان نه لـــــــري چي بربه شي ترتامحمد
خداى درکـــــړې بلندي پـــــه دواړوکونو

---

[50] تئ = تلئ
[51] نامرادته په اصل کي ليکلي دي: بی فايده
[52] اصل: ملاامیرمحمدده ژاړه په زاري وپه فرياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا کـــــړه لـــويي ستامحمد
تـــــــه سبب يې دهـــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې دهـــــــــمه واړوسوامحمد
ستاگـــــــــــربوان به تېنگوم پاکه حبيبه
ستاگربوان مې شـــــريعت مصطفامحمد
دوحدت په زمـــــــانه کې تـــوره شپه وه
تاريکه شوله زايله چې دې نورکړه تجلامحمـــد[53]
چې پيدا کړپاک سبحان نـــــوردحبيب خپل
دمعشوق يې انعام درکـــــړئ ياک مولامحمد
ته دغيبو خــــزانه وې پــــــه وحدت کښې
له وحــــــدته رابيرون شـــوې پردنيامحمد
مــــابنده لــــــره لازم چې تل شاکــريم
چې مشغول يــــــم په ثناوصفت ستامحمد
اميدواردشــــــــفاعت دپاک رســــول يم
که شفيع شو[54](۲)مابه خلاص کړې له گناه محمد
پــــــــه رحمت ســــره بللى پاک الله دئ
رب بادشاه کــــړئ دجــمله وو انبيامحمد
يـــــولک خيرويشت زره دې لښکـــرومقرر
ته دټولو هــــــــم سرداروې هــم بادشاه محمد
ستاپه دين سرې[55] منســوخـــه کل اديان کړه
ستارب مرحــوم کــــــړې په رشتيامحمد
ډک روى دزمين ولــــــه غـــفلته ياسروره
ستاددين روښنايي شــــوه ترعرش بالامحمد

---

[53] دانيم بيتى دغزل ترنوروبيتوڅلورڅپې زيات دئ.

[54] اصل: که دى شفيع شو ....

[55] سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چي رسېده که ولاهـــــوت ته
دغـــه فیض وبرکت هــــــمه دئ ستامحمد

له عـــــدمه چي وجــــــود دهستیٖ راغی
ستاله هسته راپیدا شـــــوه کل اشیاء محمد

ســـــرچشمه يې دجـــــمله وومخلوقاتو
ته آبخــــــوریې داعــــــلی وداد نامحمد

عـــــالمان دي وارثان دين پـــــه روښانه
تــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد

کافران مي تورزاغـــــــان مخوني[56] تــورو
نه ښایيږي چي بـــه ګډ شي پـه باغ ستامحمد

ربه روی د پاک نبي زه خــــوارعـــاصي يم
عفوه غــــــوا ړم معتکف ستاددرګاه محمد

خدای لوی کړی په لویي ترهــــــرمخلوق يې
هـــــم ترعرش هم ترکرسي هــم ترسمامحمد

زه فقیرخـــــواريم دوعاګـــوی دمسلمینو
هـــــم دواړو علماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]

په توحيد کښي مي صادق کـــړي ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هم ګداامحمد

محمداســــــم محضه زمــــــورډنبي ده
پـــــه نګين کښي نـــــوشته دانبیامحمد

دهـــــرمومن پرزړه مرقــــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غـــــریب ده ولي وارخطامحمد

***

---

[56] مخوني = مخونه يې

[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیوپه پرتله ښلورځپې زیات دئ

[58] دلته باید (امیرمحمد) تول دري څپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږدبادشاه دې برقـــــــاروي
پـــــه سراج الملت والدین ده مســـمامحمد
دبردي عـــــمردا میرحبیب الله خـــــان وي
ترســـــایه لاندي يې ناست امتیان ستامحمد
ربه اباد نائب صاحب لـــــــري تــــرډېــره[59]
اخلاص کښ ده دپیشوا هـــــم دبادشاه محمد
تل مشغول دکندهــــــــــــاريه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســـــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامیر) فقیردوعاګـــــوی ده هرسبامحمد

***

که له یاره پـــــــــــریاراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــمانوقبلوي دځان پایمال کاغذ
که عــــــاشق لــــــره يې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلــــــــومېږي ډېردخیال کاغذ
دمنصورچې عشق صادق وحــــــال يې ګوره
پاس پــــــرسردداردندان ورک وجنجال کاغذ
پايبوسي دي سخته ګـــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تــــــــه ســـتادفــال کاغذ
نادیده پـــــــرتامین شــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لــــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهـــــم شي ستاپه مینه
(ملاامیر) مي نه غـــــــواړي دسرومال کاغذ

---

59 له نائب ښخه يې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
60 نسمه = نیسمه
61 له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي يــــــــم دنبي خـــــــيرالبشرسرور
ستادربارکښې تـــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نــــــــوره پیداد حبیب نـــــورکړ
بیاپیدادده له نورشــــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پـــــــه تاریکه کښې
ستاپــــــه نورسره روښان کـــوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخـــــرآخــــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پــه محشرسرور
ستاامت بـــــــه منتظرد شـــــفاعت وي
دبخښښ ناري بــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــــتاامت به وبخښې ته به راضي شي
بیادي بخښه دنیکانو پـــــــه قدرســـرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــوریم دواغــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډېرراغلي ستاغــــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال یم یاره مـــــــه شه مرور
پیداشــــــوی زماصورت دغــــــــم دپاره
قبول کـــــــړی مـــــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښې لوی نعمت ده غمي[62] مــه کـــړي
ډېرلـــــــذت لــــري ترقندوتـــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــه صورت[63] ونــه لګېږي
که تــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غريبه

[62] غمي = غم يې
[63] (صورت) بایدیوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــــه تـــــه وې نــــــه دي زه څه برابر
په مجلس د خــــــــوبرويانو که ورګډ شوي
پاکــــــيزه بــــــه ځني ځي لکه سپين زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتيـــرهلته مجــلس ده[65]
ته ســــامع شـــــه دشين هــــې[66] دزېروزور
ستامقصود بــــه تاته تې وجيم[67] (۲)انعام کړي
دامقام د هـــــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
د تـــــوحيد ترســـــــــوزن ووزه که يکتايي
که دوتايي ځــــــان يکتای کـــــړه يک بشر
خدايه (ملاامير)عــــامل دخپل بيان کـــړې
چي تېريږي تـــــرتـــــــوحيد ســـــم برابر

***

جفادي اورلګـــــــــوي صنمه ليري کړه نار
ودي سوم سرترپايه خودبه کـــــــومه ګفتار
شيرين ګفتاردجانانکه شنيده کـــــــرم ياره
ترسرومال يــــم ورتېرکه ګښېنوست زماپرکنار
سيمين بدن ددلبرمـــــثل بې[68] نــــه وي هيڅوک
پتنې په اورتل سوځي اوس پرمـاخوارراغی وار
ستادبهاربلبلان شيرين زبان دي ګـــــــويان
ليري دي ګـــــرزي زاغانوګل تې[69] نــــه وينم لار
رنځوريم زمـــــامقصودهته يې همېش موجوده

---

64 په اصل کې ورته ليکلي دي: ازشهردنياوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده ميباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته ليکلي دي: تاج
68 بې = به يې
69 تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستادهجران تلخګي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنماپروت یم داورپرانګار
ربه په روی دحبیب ماکـــــړې غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــرابی توبکار
چند ســـــــوزم درآتش تراباشد این روش
من غـــــلام خدمتش مــــــران مارازدیار
ملاامیرهست فـــقیرمـــــرید شیخ کبیر
مـــــراتوبه برتقصیرعفوخــــواهم زغفار

***

خــــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــــار
عـــــــاشـــقان هست تشنه لبه ددیدار
مجروح شددل مـــــــن زدست جان ای صنم
که دیدارراکـــــــــړې یاره زما دوا دپرهار
موســـــــــم ګل ګل ، ګل میشود شکـوفه
غفلت مکـــــن ای بلبل آمدبتونـــــــوبهار
چه ګناه کـــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکــــــــړه تلوار
هست خندان دلـــــبرم نــــــــظربمن فګند
شب وروزم انتـــــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــــوم دلبرا ستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عــــــطاځای دکــفارودنار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غـــلام د دلبر ستا د درگاه خاکستر
ربه زاري کـــــومه مران زکـــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښي قبلـــــــوم دځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یــــم که ســـرتور
نام وننگ راځخه ورک شـــــــو ستا په مینه
اوس دعشق پـــــرآس همېش یم زرین سپور
ددنیا کــــــور که خـــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خــــــــراب دعقبا کور
دنیکۍ پــــه زراعت که ځان کـــړي ستړی
پاک الله به شي خوشـــــحاله هم غمــخور[70]
خــــــوی دترکودئ چپاو دعـــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غــــــم نسکور
رقیبا ن راتـــــــه ولاړ تــــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای راکـــــــړی دعشق اور
که یو زخم دخـــــــطارا باندي جـــــوړشي
په یوه گذار هـــــــــزار کـــړم شل او کور
که محــــــــرم زه ددربارد خپل اشنای شوم
په کار نه لــــــــرم جنت حـــــور غلمان نور
هغه څـــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــــان کـــــړي پټ دزماني دشــــروشور
یو گـــوره، یو بوله، یو وینه ، یو غـــــــواړه
(ملا امیره) یک بین شـــــــه نه یي شب کور

***

ستا دعشق پــه شراب گــــــــرزم مست خمار

[70] غمخورته یي په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجــــــــهان شوهم قرار
راشـــــه ونیسه خبردعـــــــاشقانو
چي حیات دي که مــــــــمات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پـــــــوهېږم چي لاله شــــــوم که انار
ستاددرخـــــاوري به کړم په سترګوپوري
خپل چشــــــــــمان روښانوم له ګرد غبار
بي تکلیفه مي ناري دي پـــــه هـــررګ کښي
دهـــــوهــــــواوازنغمه کـــړي وارپه وار
دتـــــــوبي ونه که هــــــرخـــومېوه داره
زمـــــــادیارپه رنګ بـــــه نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مـــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګــــــرانه دوفایم طمعدار
عــــــاشقانوځـــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځـــــان سپاره پـــــرحق ستار

***

ځان ببغم کـــــــړه له دنیاځخه لکه مـــــړ
ستادروح شـــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بي اخـــلاصه وشیطان ســــــریـي شوځوړ
ربه راکاندي تــــــوفیق پرطـــــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کـــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیاښــــــــه ده تېرېده کــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــــړي غریب اړ
ستادربارد عــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کـــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسیراب کــړه تردښمن مي کــــړه ته لوړ
چي هـــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بي زحـــــــمته هنجه وړای نه شي کاکــــړ
هـــــرسړی چي کسب وکاندي هــلاک شي
په دهـان کښي یي هـــــــرشی وي لکه ګوړ
ســـــــتادرباره دپاکانــــــودنیکانو
(ملاامیر) ده ګناهــــــکارپــــــه ګناه خړ

***

راشــــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لـــــــه رقیبه مي زړه تلـــــــخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ پـــــــه زړه کښي وساتلی
په آخــــــــراخخه فاش شــــــو دزړه راز
ګــــــویاني له خپله ســــــــوزه دهرچاده
څه به وایم زمـــــــاهمت شــــولکه باز
چي درون دچــــــاپخته دعشق پــه اورشي
عاقبت تــــــــردهـــــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څــــــــه یي همت څــــه یي طاقت ده
چي ستادرله بــــه درشي عــــــاشق پایواز
دامید په دریاب غـــــــــرق لکه غـــواص یم
دربه کله پـــه لاس راکــــــــړي زمادمساز
جاهــــــــلان مي له طاعته غــــافلان دي
غفلت وړي ګــــــــویامړه دي پـــــــه مجاز
(ملاامیره) ګـــــــــمنامي وخاکساري کــړه
خپل ځـــــــان بوله کم تـــــرملخ هم ترتــــاز[71]

[71] تاز: یورازحشره ده. چورچورکه (پښتوپښتوتشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستا و دید ته زمـــــا ډېر کېږي هـــــــوس
محروم مه کـــــړه ماغـــــریب لکه مګس
د وصال د باغ دي سخته ګـــــــــرانه لاره
ګرانه نه ده چې فـــــریاد کـــــړم د جرس
ستا د دید خیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب را ته غــــونډې کــړي خار و خس
سمندر نګه ســــــــــاکن د عشق په اوریم
نه په مرم نه دو تـــــولـــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــان بندي د غم په ځاه شوم
د وصــــــــــال کاروان مي شه ډېر و ډېر پس
هر مــــــرغه چي وي ایله په هـــــوا ګرزي
چي بندي شي ګالـــــــوي بــــند د قفس
که وصال غـــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــردم در ته حاضر فــــــــریاد رس
ستا د سترګـــــــوکتو وایستم له حـــــاله
پردغـــــــه حال پېژنـــــم کس و ناکس
دایقین ده چي د مــــــــرګ سپاره به راشي
(مـــــلا امیره) تا له خـــــــه خندا هـــوس

***

ســــــــتا په فضل بــــه خلاص ېږم له خناس
تل جهاد ورسره کـــــــړم یـــــــم په هـــراس
زمـــــــا په زړه کښېي اچـــول د خطروکاندي
غواړي ماکــــــړي مســـوس[72] په ډېر وسواس

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خـــــــداى رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مـــــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن دچاپه کـــورشي حال بـــې[73] څه وي
زماپر کــــــــورهمېش ولاړددښـــــمن آس
راداخل زماپه خـــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پــــه عـــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخـــــــلاص عبادت وکــړه
ځان ساته قـــــوي دښمن لـــــري خناس
ښه صفاکــــــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبرلـــــــــره ورځه صاف تـــــرا الماس
هــــــــرعامل به جزامـــــــومي دعمل خپل
(ملاامیره) نیک پــــــربدوکــــړه تل پاس

***

خداى درکـــــــــړی ډېردولت سنګ پاروس
ســـــــتاپـــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هـــــــــواداږه پردښـــــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هــــــــــــم دقیانـــوس[74]
ښه دولت لــــــــره زنانـــــــــوته نګاه کـــړه
پــــــــرپیره شـــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســـــــــهاره بیداري کــــــړه غفلت مه کړه
که غــــــــافل شوي پرتاږغ کـــــوي خروس
که دي دادولت نـــــګاه کـــــــړته بادشاه یې

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس:یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېرې له ښاره وتلي و اوپه غارکي پټ سوي وو (غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. دکندهارپښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــقابل دي نه وینـــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لــــــوی بازارکړي
خدای به درکړي خوشحالي تــــــرنو عروس
تکلیفات د شـــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملا امیره) بې تکلیفه لـــرګی نه کیږي ابنوس

***

په صیقل ســـــره ګناه کـــــړه دزړه تراش
د توحید پــــه نورغایب کــــــړه بد خفاش
که صادق یې امــــرونهی کــــړه محکمه
په قـــــــرآن کي نقش کـــــړی دئ نقاش
خـــــوباطله مــــدعادښمن نه کـــړي
مــــــدعادښمن دئ پــــه شرعه پاش
ته آئینه د شـــــــرع نسه[76] وخپـل مــــخ ته
ســـــتاعیبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هــــــربنده چي پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بــــــه شرمنده وي مــخ یې خراش
هــــــرباد شاه چي پرسپاه دولت بسیارکــړي
هــــــرسپاهي وي تېرترسرهــــــم ترمعاش
(ملا امیره) دون هــمته تـــــرهـــــــرچایې
هسي کــــــم یې ددنیا تــــــرادنی مـــاش

***

په حصول د مقصود تل ګـــــــــرزي درویش
پري بــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلریش
ترک وهـــــــــلي ده دنیا د خــــدای دوستانو
تر دنیا تېر شـــــــــــو محبت د خدای وریېش

---

76 نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جـــذبه دوه جـــهان کله هېرېږي
که مـــجذوب شـوي له تاپاته ګاوومېش
طـــریقه وعشق ته جـــذب الـــهي ده
ته عـــاشق يې که رب جذب کړ[77] درپېــش
که عاشق شـــوي دغه لوی فضل درب ده
داســـم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابـــه مسکورکړي
یک بیني ويک خـــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــوق ظاهــرباطن شي
کع دي ياروي که اشــــناوي که دي خوېش
نبه بیان دجـــذب عشق ده مـــومنانو
(مـــلاامیر) يې بیان وکـړ[78] خیرانـــد بش

***

په خپل ژوند چي خپل یارنه کړې فـــراموش
خپل يارب ـــوله تابه کاندي زرين پوش
وعـــاشق ته دمعشوق صفت شکـــروي
په ظاهـــــره وي آرام باطن پـــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـرمعشوق سپک شي
پـــروانه که ددنيا پـــه خريد فـــروش
عشق هـــــغه دئ چي پرشرع مــوافق وي
مخاف له شــــريعته شيطاني حق فراموش
نه ده چـــامیندلی عشق پـــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي يې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــاشــــقان واړه

[77] کړ = کړئ
[78] وکړ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګــــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق يې پـــــــه طلب کښي
شب وروز د جفا زهـــــــــرکړه ته نــــــوش
همېشه بيان دعشق کـــــــــړه (ملاامیــره)[79]
په بيان کښي دي ثــــــواب ده نه شي خموش

***

زمـــــــــادزړه خيال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که ددنيا پـــــــرفــــــاني فرش
ستادعـــــــــشق له برکته مستغني شـــــوم
دوه جـــــــهانه راته هيڅ شـــوه لکه قــرش[80]
راځخه هېرد هــــرشي خوندشي په دهان کښي
نه پــــــوهېږم چي داتلـــخ ده اوکه تــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــــوی دل وجان ده
جنګ آســــان شــو د اورس[82] هـــــم دحبش
ســــــتادعشق په جامــوهسي مست خماريم
دناکـــــس اوس منت باريـــــــم هم بارکش
رقيبان راتـــــــه ولاړستاپه کـــــوڅه کښي
پرورځم مانـــــــوش کـــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشـــــــوي ستاپه لوري
منتظردرتـــــــه ولاړيـــــــــم پــــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملاامیره)
خپل خـــــــــالق بياله تاکاندي سوال پرسش

***

79 اصل: ... ملاامیره فقیره
80 قرش: دیوي سکې نوم دئ.
81 اصل: .... داتلخ ده که شيرين ده که ترش
82 شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاوري سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کـــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــړه په دریاب لکه غـــواص
عاقبت بـــــه درپیدا کـــــړي ترسرتېره
ته بـــــه شي په دغـــــه درکلان خواص
که دي ســـــرله تنه بېل په غـــواصۍ شي
په عقبا بـــــه پیدا کـــــړي دسرقصاص
په طلب کښې دوصال که څـــــوک فناشي
رب به ورکـــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تـــــقوا و په اذکار زړه نـــــرم کېږي
پـــــه مثال لکه چي نـــــرم ده رصــاص[83]
راشــــــه پرېږده دادنیاطلب دیار کــــــړه
ته مسلـــــــم یې نـــــه ولیدبن عاص
ددنیا مـــــحبت حـــــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیا کـــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله ځـــــــم لـــــرمه عرض
که نـــــقاب له مخه واخـــــلي سرعوض
زه عــــــاشق یم منتظرســــتاودیدن ته
ستاپه دیدستا پـــــــه رضالـــــرم غرض
که عـــطاراته دیدن کـــــــړي زماصنمه
زه خـــــوشحال یـــم که وړیاوي که په قرض
بې له تامي هیڅ مـــــقصودپه زړه کښې نشته
پرعـــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عــــــاشقان پــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــــړي یو ســـاعت پرزمین ارض

---

[83] رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــــوک چي توانګر په قناعت شي
زړه یې خـــــــلاص شي د دنیا له سخت مرض
دانایانو لـــــــــره لـــــــږ اشــــــاره بـــس ده[84]
(ملا امیره) جــــــاهــــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل یار و تـــــــــه ژړا ده زمــــــــافقط
تــــــوکل پـــــرتا ، نه پر بل چاده زمافقط
بنـــــــه مي یار بنــــه یې دیدار ده بې مثاله
ستا دیدار تــــــــه ډېره تمــــــناده زمافقط
محــــروم ستا له دیداره هــــــغه څوک دي
چي کافـــــــروي دی دښــمن ستاده زمافقط
تل د زړه د یک پــــه جــــوش د عشق په اور
تر چشمانو مي خـــوناب ګاه وبیګاه ده زمافقط
پخته کار عــــــــاشقان موج لکه دریاب کړي
ځني ورک ځان جــــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هیڅ منت بـــــه نه پرتاونه پرمــــاده زمافقط
په عالــــــــم کښي منت بارشوي (ملا امیره)
د تهمت په پېټي ماته شــــــوي ملاده زمافقط

***

څــــــــوبه ګــــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کـــــــړم چي پیدا به کـــــړم نشاط
شیرین عــــــــمر په غفلت را بانـــــدي تېر شو
نه مي وکــــــړه ښه تـــــــقوا واحتیــاط[85]

---

[84] اصل: ... لږ اشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتیاط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــای دکـــوچ وبارهیڅ باورنشته
وداناتـــــــه ده ځــــرګندلکه رباط
زندګي کــــــړه واړه صرف په عبادت کښې
تېربــــــه شي دبادپه شــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یارســــــره یې نــــه وای اختــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کــــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربـــــه ځــــوکــړې انبساط

***

دعشق بارزمــــــــاپه شــــاده سخت غلیظ
راته جـــــوړه تـــــــماشاده بخت غلیظ
عـــــاشقانوته یې دام دزلـــــــــفوایښی
عاشق بند شــــــــــوترداېند نشست غلیظ
بدعــــــــمل راته رقیب شوزمـــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــاوځــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مې دبادشــــــاه پـــرتخت بالاده
وربې نه کـــــړم زمــــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېردیارمحبت کـــــــړه دوه جـــهانه
همېش سپوردعشق پــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصـــــــال ټینګ نسه محکــــمه
داتناب ده ډېـــــــردیـــــــارمخت غلیظ
عروه الــــــــوثقی رب بللی خپل قــــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقـرآن نوشت غلیــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط
[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یـــــم ددیدارلـــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پــرزمین کاندي
زه سیاح یــــــــم دبــــــهارلـــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشـــقانوپه سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انــــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامـــان دي
زه پخته دګــــــمنامیه، دقـــــرارلرمه طمع
نابالـــــغ فــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــغ دښــــــه رفــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بــــنده دخــــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخـــــــون په وینو ســورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــــان زمـــــــــاده دزړه داغ
ســـــــــتادعشق له غـــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــــان طلب کــــــوم دګلــو
که مي ولــــــــیدای دیــــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي دررونښـــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــــرګلستان بلبلان ګـــرزي
کله ښـــــــايي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســتاپه عشق کښي
په وصال سرېږ[88] معطـــرکــــــــــړه جان دماغ

[88] سرېږ = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــالي ، ده بي انصاف
هرمومن ایـــــمان راوړی په خپل عشق ده
دکافـروچي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهــــــلو رجـــوع کله شي وعشق ته
عــــاشقان دخپل زړګي کانـــدي طواف
له ازله قاســــم کــــړی نبــــه قسمت ده
کافـــــران به په عــــــذاب مـومن معاف
پرزاهـــــدوباندي سپک باردطــــاعت ده
سبب داده پـــــرمحــفوظ يې ده عشق چـاف[89]
هـــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهــــــمه ده واړه عشق ، وکــــړه انصاف
دزاهــــدوکفاف قــــوت ولایموت دي
پــــه زیادت يې حکــــم کبري داسراف
سرګــــردان اهـــل دنیادي په طلب کښي
مـــوړبه نه شي مګرخــــاک شوشکم ناف
خــــدای دي صبرقناعت زمــاروزي کړي
(مــــلاامیره) لـــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صـــــادق يې له ګناه کـــــړه ځان حنیف
په تـــقواوعبادت کــــــړه نفس ضعیف
دنیکانــــومحبت دځــــان عادت کړه
خـــدای دي نه کاندي ګــمراه دچاحریف
دجاهــــلوله صحبته بــعید ګـــــرزه
په صحبت بـــه دنیکانــــوشي لطیف

[89] ښايي چاپ وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له ميانه واخله كه دانايي
په خپل ځان كړه جامه دعشق لفيف
په ويل دمحققانو فهم وكړه
هر گفتن يې ترمرجان و در ظريف
هر كامل له خپله سوزه تصنيف كړي
ناقابل ده (ملاامير) كوي تصنيف

***

ماچي وخوړل ديار دلاس ترياق
راڅخه وركړ شووخت دصبح ودا شراق
ستاله حبه ماسيوا شوه فراموشه
بيا په ياد ديار شيرين دهان بزاق[90]
سرگردان و پای دوان شوم په عالم كښي
دعشق آس مي خابک وليد تربراق
چي وصال مي ددلبر په كوڅه وشو
دا خلاص پر ميدان پاته شومه طاق
له هغه پس خوشحالي شوله راپيښه
بيا مي وليد ځان جهان شومه آفاق[91]
په ظاهر صورت مشغول يم له عالمه
ذميمه شوله بدل په نيک اخلاق
(ملاامير) ده مدرس دعشق په علم
دهربيت ثواب دي[92] د پرشي ترعتاق[93]

***

ستا دوصل دگلشن زما اشتياق

---

90 بزاق: دخولې ناړو ته وايي. كله كله دخولې په معنا هم كارېږي.
91 په اصل كي ورته كښلي دي: برهوش آمدم
92 دي = دي يې
93 عتاق: دمينځو او مريانو آزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــم دهجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسروتـــــرمـــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــا قـــــول په نفاق
په ژړا ســـــره زمـــــابـــوتي کانې ژاړي
خـــــلاف نه ده دمعشوق عـــــاشق مشتاق
بدعمل زمـــــاحجاب دیارله مـــــخ شو
ورکـــــېده دي دحـــــجاب پـه نیک اوراق
دتـــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبـــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بـــــرخي وهـــــرچاتـــه رسېږي
منتظرورتـــــه ولاړدي تـــــول عشـــاق
دوه جـــــهان چي له تاهېرشـــوه (ملاامیره)
څه پـه کاردئ خـــــراسان ملک دعـــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پیدا کـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عـــــامل دشریعت شه ته خضوع وانقیادکړه
تمثیل دامـــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فـــــضل دربوشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخـــاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېرترنام وننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فـــــرض (یې) پتېده دي چي له تانه شي بېباک

---

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حـــــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حـــــال دالياووګذشته ووپــــــــه داشان و
په درون کښي جوش خروش ودهيچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشــــــوی تــــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښي
ذيقه يې سينه وي غــــريب ګرزي ګريوان چاک
خپل نفس ورتـــه وايي ترتانشته(هيڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ يې کئ شيرين باغ ناک
بسکه(ملاامیره)خـــــه ويل دي ترخوله خبژي
فقيران دزمــــــــاني دي مبتلاخه ورته شاک

***

مـــــن وعـــــــن د کتاب ورک دهـــغه چاشي
چي دعشق دودوني[96] بــرشي تـــرداووه سماک
دري ذکره په حديث کښي بيان شوي که خبريې
يومي لساني دويــــــم قلبي دريم روحي ثناک
لســــــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پـــــــوروغی سالک
پـــــر(ملاامیر) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــــرمريددي خپل شيخ بـــــولي پيرکامل
تابـــــه کاندي ومقصودتـــــــه پيرواصل
سست يقين که مـــــــريدي دواصـــــل وکه

96 دودوني = دودونه ئي(لوګي ئي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتـــــه معرا[97] شـــي بې حـاصل
اول شـــــــرط دمــريدی مي خپل يقين ده
که شرط ترک شي مشــــروط پاته شي عاطل
پـــــرناقص که کامل يقين خـــــوک وکه
ســـــــتا دپاره بــــه ناقص پيرشي کامل
هـــــرمــريددي وخپل شيخ ته تسليم کاندي
پـــــه دغـــــه تسليم بـه شي بالغ عاقل
جـــــماعت وردوظيفه پـــــرځان لازم کـړه
تقواخـــــوی کـــــړه دګناه نه شي عـامل
دسلـــــوک بيان مي کـــــړی پـه پښتودئ
(ملاامیره) فـــــرق کـــــوه دحـق باطل

***

راښکاره شــــــوداشــــــنای حسن جميل
محسنات ددنياشــــــوه خــــــواروذليل
ښايستې ددواړوکــــونــــوسرکوزي که
چي يې ولــــيدزمــــــاديارحسن اصيل
پـــــه کامـــــل صفت موصوف زمـــادلبرده
خـــــــوک به نه وکي[98] سيـــالي کثيرقليل
ترچشــــــمانومي خــــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــــوهېږم چي قصيرشي که طـــــويل
پـــــه طلب دخپل جـــانان يـم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غــــرق شم پـــــه رودنيل
سرومـــــال زمـــــافـدیه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صـــــادق شه مـــه کـړه تعطيل

[97] معرا: لوځ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاووصل ته حيران ده زمادل
شين توتي دګلستان ده زمادل
له فلکه سنګ رېزي راباندي اوري
سرګردانه پرزمين هم پراسمان ده زمادل[99]
خوب خنداراخخه ورک دياړپه مينه
خودبه ژاړي په طلب دخپل جانان ده زمادل
پرعاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلسوزۍ مهربانۍ ته نګران ده زمادل
غم دعشق راخخه هېرکړه نورغمونه
ستاله غمه سرګردان هم نالان ده زما دل
دظاهردښمن که زرتوري په لاس وي
هيڅ باک نشته په عذاب له نفس شيطان ده زمادل
بندي کړی دي دهجرپه زندان يم
متنفرله اختلاطه دانسان ده زمادل
ځان ملبوس دبي ننګيه په لباس کړه
(ملااميره) له جهان ځخه ترسان ده زمادل

***

دساقي له برکته ملک ګلزاروينم
پرګلانودبلبلوچونهاروينم
زه بلبل ستادګلشن يم بل ګلشن خه کوم
خزان نشته ستاګلشن همېش بهاروينم
هرګلشن لره خزان شته له فلکه
په امان زه ستاګلشن له هراضراروينم
عاشقان مي بلبلان دياردباغ دي
ساکنان(مي) عاشقان زاغان فراروينم

[99] تر دي نيم بيتي وروسته دوهم نيم بيتي څلورخپي زيات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفتر دعشق ده
تسلسل دعـــــــاشـــــــقانـوواړپه واروينم
مـــــومنانومـــــومني پــــه عشق پيداکړه
پـــــــه عقبايي لـــــــويه ګټه دديداروينم
له ديـــــــدارځخه مـــــحروم ټول کافران دي
عـــــــشق يې نشته دوی مـــقهوره دقهاروينم
بـــــــه شيرين بيان دعـــشق ده (ملاامیره)
راشـــــه وخت کـــــــوتاه دئ اوس تلواروينم

***

خـــــــدای راکـــــــړی پاکيزه دين داسلام
دغـــــــه رحـــــــم درحمان ده لـــــوی انعام
جـــــــماعت مي طـــــريقه دپاک رسول ده
خبردارشــــــه لـــــمونځ ونه کـــړې بې امام
تارکان دجــــــــماعت بــــــه شـــرمنده وي
پـــــــه عقبابـــــــه مختورن وي هـــم بدنام
تل درود واســـــــــــتغفاروايـــــــه په ژبه
شفاعت بـــــــه دي روزي شي دنبي خيرالانام
تـــــــوکل تــــــقوا همېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــــــړه دخضوع پــــه محکم دام
بيامنقاددخپل پادشـــــــاه شـــــه که داناېي
محکومي تــــــــه همېشه کـــــــــړه دحکام
(ملاامير) غريب دوعاګـــــوی دهـــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــــاه هـــــــــرصبح وشام

***

ديارديدلــــــــــره ورځـــــــــم بې پــــروبال يم
له ديدنه يې شـــــــــرمېږم بې جـــــــــمال يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غـــــلام یـــــم بیکاره دیار په کار کښې
کـــــم همته بد هـــــنره بد خـــــصال یم
بندګي دي قبلــــــوم پــــردوه چشــمانو
یاره ته مي کــــــړه قبول زه ډیر مــــــلال یم
رقیبانو سرګـــــــردان کــــړم په عالم کښي
ستا دربار لــــــره درځــــم بند په جنجال یم
درقیب له هـــــمراهۍ مي سـل توبې دي
نادیده یارمین کــــــړی پــــرشین خال یم
کیمیاګـــــــر(دي) د کیمیا پـــه طلب ګرزي
دیار وصل زمـــــا کیمیا پـــه قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګـــــران طلب دیار کـــــړي
که غافـــــل شـــــوم له طلبه بدفعال یم
د تغیرتبد یـــــل لارنشته زمـــــاو یارته
پــــه طلـــــب یې دوصلت ودوصــال یم
حیرانېږمـــــه وځـــــان(ته) وجـــهان ته
ولي ورک ځـــــان وجــــهان شوبي کمال یم
زه منکـــــــرله بندګۍ دنفس شیطان یـــمه
(ملاامیرمحمد)بــــــنده دذوالـــجلال یم

***

په ظاهــــــــرغریب مــــــلا باطن ملنګ یم
په اسم ذات ســـــــره خـوشبویه ترلونګ یم
لـــــوی اقلیم دمــــــومن زړه ده بې پایانه
وربي[100] نــه کــــړم له غـــمازسره په جنګ یم
که لښــــکرددښــــمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پــــرپلنګ یم

[100] وربي = وربه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــــړه زه ولاړ د یار پــرننګ یم
د یارننګ مي جـــــــــماعت د پاک رسول ده
مومنان بــــې[101] تینګــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوړ باندي ناست یو
پري بې نه ږدم که هــرڅو په صورت ځورنګ یم
که وصـــــلت له یاره غـــــواړي لاړ د غــه ده
که مي تېنګه کــــــــړه د لارباد شاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمـــــــــوږ دین ترکل ادیانو
که عامـــل د شریعت شـــــــوم زه خوشرنګ یم
ستاد عشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل یم
عاشقان دي واړه ســـــــره ، نه چي زه رنګ یم
د وصـــــــال طلب لازم پـــــرمـــــــاغریب ده
د هجران په اور دي سوی خــــــــــواریتنګ یم
هــــــــــمراهي د بې دینانـــــــو په کارنـــه ده
بـــــــهتر دا چي له بې دینو څخه پـــــرځنګ یم
که رویت مي پــــــه نصیب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســـــــــربه همېشه لکـــه متنګ[102] یــــم
د سراج الملت والدین بنــــــــه دبدبـــــــه ده
(ملا امیر) دده دوعــــــــاګـــــوی نه د پرنګ یم

***

کباب کــــــــــړی دئ زمـــــازړه اور د هجران
د غـــــــــه اور هــــــــجران د یار غواړم تاوان
په عــــــــوض کښي وصال غـــــواړمه جانانه

[101] بې = به یې
[102] متنګ : کمندته وایي (ظفراللغات) او کمند د لومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــعاوضه شي نشته زیان
معشوقه له عـــــاشقانو حجاب نـــه شي
داادب ده دعـــــاشق معشوق تـــــرمیان
که عاشق لـــــره سـل روح دځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــدیه تـــرخپل جانان
پــــه دنیاکښي یې بل حب ومقصودنه وي
کل مقصـــــودیې وي دلـــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظردمعشوق نیک شي
بیایې ســــــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنـــــیانـــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کـــــړي ددنیاپه ســـــودوزیان
کل هـــمت یې وي مصروف دیارپه حب کښي
بل حب نه کـــــړي صادقان دي عـــاشقان
پــــه بیان دعشق شیرین مي روح وجان شو
(ملاامیره) دریاشـــــه پـــــرسپین میدان

❋❋❋

ستاله غـــــمه راتـــــه اوردئ کل زمین
بي مثال ده زمـــــادلبرمـــــخ یې رنګین
محبت زمـــــاوســـــیله ده ووصال ته
رقیبانــــــوراته کـــــړی دئ کمین
بل اسباب دعـــــاشق نشته بې له عـــشقه
دعشق اوربـــه وســـــوځي رقیب لعین
بي تکلیفه هیڅ قـــــاصدمقصودنه مومي
سرګــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومي غـــوښي چي په دېګ کښي جوش ونه که

103 کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته د عشق پــــه اورکښي عاشق نه شي
حــساب نـــــــه ده پـــــه رتبه د کاملین
د خامـــــــانو خامکاري ســــــوزو ګدازده
تل بـــــــه ژاړي دی بــــعید وي له تمکین
په بیان د (ملا امیر) هـــــغه پــــــــوهېږي
چي ســــالک وي پخته کارزړه یې وي سپین

***

پــــــه تناب د زلــــــفو بند یــــــم د جانان
نــــه خلاصېږم که ښند مــــــه دوه جـــهان
هیڅ مي وېره لــــــه رقیبه غــــــمازنه شي
پــــــرځـــــان وینمه پیره د تـــــورزلفان
شش طـــــــرفه فیوضات د جـــــانان اوري
خــــــالي نه ده هیڅ آفــــــاق زمین اسمان
عـــــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غــــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګــــــوري تورو سپین د یارپه خط کي
ته عامــــــل شه همېشه ګـــــــرزه ترسان
نـــــه حسب نـــــه به نسب د چا په کارشي
چي حـــاضرشي د محشرپه لـــوی میدان
خوشـــــحالي د نیک عـــــمل ده ونیکانو
بد عــــــمل بـــــه غمګیني شي د عصیان
که رضاد جـــــانان غـــــواړي رضا پرېږده
که جانان له تارضا شو خه په کارحورو غلمـــان[104]
درضــــــادي طلبګارزه خـــــــواربنده یم

---

[104] دانیم بیتی ترنورو خلورخپي اوړدۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهــــګارغــــواړي غفران

***

چي خالق تخليق وکــئ[105] زمـــــادژوندون
بياعاشق يي پرځــــان کـــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزيم سرګـــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي يو غـــــم وي نوشته که پــــه زرګون
که مي ورکه خـــــوب خنداشوه ستاله حبه
پــــــه کارنـــــه دي ددنياډېرنعمتون
نـــــورغـــــمونه راخخه هېرديارغموکړه
يارنيولی دئ له مـــــخ ســـــل حجابون
محــــــرمات شبهناک شــــوه سل حجابه
له مذکــــوره تقــــوا کانــدي صالحون
په نصيب دعــــاشقانـــــوعجزونيازده
ديارحب دعـــــاشقانـــــوده ژوندون
تل مشغول دياريـــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغــــــوندي ساکـن اوريي مسکون
تـــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالــــه اوردعـــــشق صابون

***

معشوقـــــان دعـــــاشقانــــوقاتلان
بي تقصيره ځني يـــــــوسي دل وجــــان
په عالم کښي سرګـــــردان ګرزي ګريان وي
بيايي قـــــوت وي دزړه وينه دخپل ځـــان

---

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبروسکـــــــون ديارپــــــه مينه
همېشه يې اوښـــــــکي ځي تـــردوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحــــــرامه په دنياکښې
دفـــــــراق اوښکوترځـــــــان وګـــــرېوان
دوه جـــــــهانه ځني هېرشي بې دلـــــــبره
سرومـــــــال کـــــــړي صدقه ترخپل جانان
پـــــه کـــــــوځه ديارولاړبې نام وننګ وي
مـــــــرتبه يې وي بلنده تــــــــراســـمان
پــــــه اول کښې محبت بياګـــــــــمنامي ده
(ملاامیره) ګـــــمنام شـــــــه که يې پوهان

***

له هـــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــــه نارو
ديارديدپرمـــــــاشيرين ،تـــــرقندمسرو
درقيب پـــــــه محبوسۍ بـــــه هيڅ بندنه شم
زه محبوس يـــــــــم دخپل يارپـــــه زولنو
چې يې تـــــــوري زلفي بياپـــرمخ خپري کړي
عــــــاشقان سينه ســــــوزان په اند ښښنو
رقيبان يې راتـــــــه کښېنول پـــه څنګ کښې
اوس مې ولي پـــــــه تکــــــړو[106] پــــه سنګ ريزو
بـــــــــدبختي درقيب داوه لـــــــــه اوله
چې يې ذات دده پيداکـــــــــړلـــــــه اورو
بيايې وکــــــــړتکبرپــــــــــــه سجده کښې
پـــه کارنـــــــه شــــــــوعبادت دډېرکلو
رقيبان مې دښــــــــمنان دپاک ايــــمان دي
(ملاامیرمحمده) ځـــــــغله پــــــــه ګامو

---

106 کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ایښی دئ پــــه میان کښې د ابرو
نن مجنون غوندي عــــذاب کړمه لیلو
ودربار تــه دي ملنګ پــردوهه ناست یم
ولاړبه نه شــم مګر دیدار اکــړې خیالو
منتظر دي د دیـــدن لکه بلبل یـــم
څوبه ګــــرزمه محرومـــه له کتو
یاره جـــوړه شکوفه پــه زمستان کړه
او که نه وي جان د مـــاغ مي کړه خوشبو
جـــدايي د یارترخـــه وصال شیرین ده
که یـــوځله وصــال کاندي نن پېرزو
عـــاشقان دي شهـــبازان د یارپه مینه
سرګـــردان دي پرزمین پرلــــویو غرو
ربه روی ســـتاد دوستانـــومي دروړی
عـــاشقان کـــړه منورپـــه انوارو
ستاد عــــفو مقام پټ له هــــره چاده
(ملا امیره)عـــفو غـــواړه پــه زارو[107]

***

زمـــــاپه زړه یارد عـــشق اورولګـــاوو[108]
بیایې روح راخخه یووړغـــم یې نورولګاوو
خـــوشحالي دزندګۍ راپوري غـــم شوه
غم یې درونده ده هجران زورپـــرما پورولګاوو
دنفس باغ مي ســــتاد عشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستاد عفو مقام پټ له هره چاده زما دلبره
ملا امیره عفو غـــواړه په جړاو په زارو

[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ او سنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینی یکجهتی بیا پر مــــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نور شوډک عجب یې شـــوررولګاوو
رقیبان حیران ولاړزمــــــــاوحــــــــــال ته
د توحید نـــــــــورمي پیره په رقیب اورولګاوو
د معشوق پــــــــه طلب ستړي عـــــــاشقان ده
(ملاامیر) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مــــــــــومنانو دخپل رب ثناګویي کوو
محکمه پرخپل دین شووبادشاه ته دوعاګویي کوو
راغــلي اروسان دي دوی وموږوته حیــران دي[109]
غیرت د دین به وکــــړوموږبه هم پهلواني کوو
حیات دي زموږبادشـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفارکړو مــوږپردوی شمشیربازي کوو
پرخلافت دچـــاریاردي محکم زموږبادشاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږغالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي نااميده له قرآن دي
فتح به خدای راکــــړي دقرآن موږپیروي کوو
انګریزکه اروسان دي زمـوږجنګ ښخه ترسان دي
مومنان تول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســـــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازیان منتظران دي موږدوی ته کارسازي کوو

[109] دامیرحبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانودراتګ خبره له تاریخي مدارکوسره سمه نه خېژي. دشاعر مرادبه یاپه سیمه کي دبلشویکي نفوذ دخپرېدوخطروي اودی به یې دروس دتجاوزپه نامه تعبیروي اویابه نوپردرقدباندي دروسانوپوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) اوپه دې ډول نوتردغه کاله پوري دشاعرژوندهم یقیني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفار که هرڅوږ پردي د دين عقل يې هېر دئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دين موږ غاوري کوو
قـــاتلان که مقتولان شو که پاته پر ميدان شو
سود منده مومنان دي (ملا اميره) موعظي کوو

***

تــــــريوسف ډېر ښايسته زمــــــوږ پيغمبرو
ستاره ورته عـــاجــــز شمس و قـــــمرو
غلبه د نـــــوريي تېره تـــــــرهـــــرچاوه
په خـــــــوبانو کښي ځرګند لکه زيړلـــمرو
د وحدت له باغـــــــــه درخته راښکاره شوه
نه يې مـــــــثل پــــــرزمين لکه نښترو
د کــــــمال پـــــــه مېوه پره دغه درخته
مـــــــومنانومي نوش کــــــړئ ښه ثمرو
شاکـــــــران د دې مېوې بـــه سربلندوي
تورزاغـــــان له دې مېوې شخه کـــورکر و
مومنان دي خدای غـــافل په دين کښي نه کړي
غـــــــافلان لــــــه خپله دينه ګاو و خـــرو
د طاعــــــت بارچي باباآدم پـــــه شـــاکړ
مـــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بار د پـــدرو
مـــــــــومني ده نيکنامي د عــــــقباګټه
مــــــومنانو تېنګه کـــــــــړه که مي ضررو
د نبي پـــــــــردين ثابت شـــــــه (ملا اميره)
سپی رقيب ثابته نه شـــــــــولـــــوی خطرو

***

ته آئينه د شــــــــــرع نســـه[111] وخپل مخ تــه[112]

110 بې = به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا عیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــــه طاعت وبندګي د پاک الله کـــــړه
له ریا څخه ځـــــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــــره اورونه دي پـــــه لاس د دښمنانو
ستا طاعت و ســــــــرومال سوځي یک لخته
ستا په ښهر کښې ښه کــــوته په دولت[113] ډ کــه
بیغـــــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړ پـــــــرخپل کــــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه یې ګــــویاناست یې پرخپل تخته
د تـــــــقوا تیغ پــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمـــن ســــــــتا تخت وبخته
سرګـــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېر عالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مې پرېږده ګرم ویخ ته

***

د دنیا که جستجـــــــوی پردا جـــــهان کــه[115]
که خدای هېروي آخـــــــــرت لره تاوان که
پــــــــرجـــــــهان باندي ژړاد یارلــــه حبه
داژړادمحبت دخــــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تبغ یې غـــــوخ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکو تـــــــرځــــان وګربوان که
دصادق عـــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښې
که مخلــــــوق نه شي ظاهــــردځان نقصان که

---

111 نسه = نیسه

112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(هـ) ردیف ته رانقل کړه.

113 دولت دلته د دنیا په معنا راغلی دئ.

114 کي = کړي

115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســــــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبــــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکــــــــرګلستان کـــړي
عاقبت به یي خــــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده څـــوک بې چشمان که
جاهــــــلانـــــوپه دنیادین بدل کـــړی
ددنیاهـــــــبربده نــــــه که دین نسیان که
که دانایي پــــــــرخپل سرنیسه لاســـونه
وجاهــــــل ته نصیحت ډیر عـــــــالمان که
ناصحــــــان که نصیحت ددین بیان کـــړي
(ملاامیر) بــــــــه یي قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښي بــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهــــــــــروي له عــــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــده یي له خــــــدایه بل رای نه که
چي توانګـــــــردقناعت په خـــــــزانه شي
هیڅ ګـــــذربه دغنیانوپه ســــــرای نه که
احتیاجي بې خــــــــپله ربه دبل نــــــه که
روح وجـــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عــــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــــل
که واصل شي ومعشوق تــــــه وای وای نه که
په کـــــــوڅه کښي دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خـــرم وي په حیرت کښي هم تلای نه که
حال وقـــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــه نغمواوازونه
یارزمـــــابې وفا پـــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمـــاخپل دګــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــه ژړاپسې مـــرمه
دبلبل سینه تل تــــرختلي خـــــارونه
دلبري دلـــــجویي رهبري دي غــــوارمه
که ماخلاص په اخلاص کــــړې دغم له بارونه
مــــاغریب کــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلــــوي سودایي پـــــه دنیاجنتونه
مامرید کـــــړه قــــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســـــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشـــــوخنجرپـــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــابښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــدیق ستارفیق ترهـــــمه وشفیق
یارغــــارد ســــرداردهجرت په مزلونه
پتهولــــو خــــوبان افضلین مي جانـــان[116]
بهــــتري مهـــــتري پــــه آیات حدیثونه
ستاابلــــق ترفــــرق وتېرشوی مطلق
نازبردار ، رازکــــــرداترجمله حجابونه

[116] دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پــــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پــــــــرزړګي وکــــړه پونبتنه
زمـــــاپرحال په چابکي وکــــــړه پونبتنه
شپږداغــــــــونه عشق راکــړي پرسینه دي
دازخـــــــمونه دمـــــرګي وکړه پونبتنه
ورنځــــــــورتـــــه که دوادديدن ورکـړي
زمـــــادواده پرهېزي وکــــــــړه پونبتنه
بیکاره غـــــلام دیاریــــــــــم ورته ژاړم
نن دغــــــلام پربېکاري وکـــــړه پونبتنه
هیڅ حاجت زمـــــــــاپه کاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــونبوي وکــــــړه پونبتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمـــــاپرغمګیني وکــــــــړه پونبتنه
عشق جـــــهازشوګډ یې کړم په محبت کښې
ته مــــــهربان شه پرغرقي وکــــړه پونبتنه
(ملاامیر) پـــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــړي
راشه زمــــــاپرغریبي وکــــــړه پونبتنه

***

الماسي خنجرپـــــــــه لاس زمـــــاددلبرده
عــــــاشقان پـــــه قتلـوي دایې هنرده
چي په برخه یې خــــــــواري دسوزګدازشي
خــــــودبه ژاړي چي زخمي یې دزړه سـرده
هـــــــغه ځوک چي وي ببغم دیارله فکـره
ســـــــړی نه ده پـــــــه مثال دګاوخــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پـــــه اوريې ســــــوی پـه کلونو
چي وصـــــــــال را بانـدي راغی نن اختر ده
غـــــــلامي مي په اخـــــــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامـــــــــــل هسي نظر ده
و خـــــــادم ته د مـــــــــخدوم فيض رسېږي
هيڅ شک نشته د رســـــــــــول د خولې خبر ده
عــــــاشقان (يې) وديدن ته هـــــــوسېږي
ځني پاتـــــــــه نام وننګ وســـــيم و زر ده
صادقان د يار پـــــــــه مينه هـــــغه څوک دي
چي پــــــــه لاس (يې) همېشه د عشق دفتر ده
عـــــامــــــــلان د شريعت مي فايضين دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــــــم پيغمبر ده
عــــــاشقان ترسرو مــــــــال و يار ته تېر دي
چي ليدلی يې جانــــــــان پــــه خپل بصر ده
د يار ميني تور كـــــــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جــــــــــوړه کړي پر خپل سر ده
ګــــمنامي لــــــويه رتبه ده (ملا اميــــره)[117]
اختلاط د زمــــــــــاني ډېر شـــــــــرور و شر ده

***

که وصال د اشنای غـــــــــواړې روځ د غه ده
بيا خه نه شي د مـــــــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چي راکب پــــــــرخپل مرکب يې
له مـــــــــــــــرکبه که شيوه شوې توره شپه ده
په تياره کښي څـــــــوک رسېږي و مقصود ته ؟
لـــــــوی مثال د ئ نيکي و اخله لار بنکاره ده

[117] اصل: ګمنامي لويه رتبه ده ملا اميره فقيره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مي غـــــــافلان دیارله ذکره
لـــــــغزیده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پـــــــرهــــــمت دزاهـــــد انوآفرین شه
نفس شیطان یې پـــــه عـذاب بنه تماشه ده
پیروي دپاک قـــــرآن مـــــو په نصیب کړې
چي همېش زموږپه خــــــوله وردوظیفه ده
په نصیب مــــــوشفاعت دپاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــوشحال کړې وعده ده
له دي خپلي بـــــــدبختۍ شخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهــــــرچـــــامي توره شپه ده
هـــــــرعـــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملاامیر) مي درپاشي ډکـــي[119] ســــــینه ده

***

هغه خوک چي صادقـــــــان وي ستاپه مینه
محبت بـــې[120] هـــمبشه پــــــرخپل یاروینه
اول حـــــــال دسالک دادئ اې دروېـــــشه
چي پـــــــه حب کي دخپل شیخ به فناه شینه
حقیقت دحب یې هلته ظـــــاهـــــــــــربږي
چي دپاک رســـــــول په شـــرعه عمل وینه
دویم حــــــــال دصادق داده په محبت کښي
چي دپاک نبي پــــــه حب کښي فــــــناوینه
دریم حـــــــال فنافی الله بــــــولي طالبه
بې له یاره مـــــــاســــــــواکل ترک وهینه

[118] بې کي = به یې کړې
[119] ډکي = ډکه یې
[120] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خـــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو خـــــــوک وينه
هــــــــرچي لار د شــريعت يې وي پرې ايښي
رهـــــــبر دده شيطان اورتـــي[121] شکـــوينه
که باوردي پـــــــه آيات و حــــــديث کېږي
ملحدي پـــــــه طـــــريقت کښي ډېره وينه
هـــــــغه څوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پـــــــه سپين مــــــخ به آخرت لــره ورځينه
خـــــــدايه عشق مي برابرپرشـــــريعت کړې
چي مــــــــقام د مـــوحدۍ مي روزي شينه
(ملا امير) غــــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکـــــــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اورو سـوی ارامي غواړمـــه[122]
زړه مي زخمي دا ستا له لاســـه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانـــــــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوار مسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غواړمه
ستا د محبت پـــــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کــــــــــونو يم بېغم روښندلي غواړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيرو سلـــــوک راباندي تېرشو مقبولي غواړمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مــهرباني غواړمه
زمـــــــــا مشرب د نقشبند پير مجددي غواړمه

---

121 اورتي = اورته يې

122 دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقير ملا امير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه سوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق توسوختیم دروصلت رهنمایي غواړمه
عمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریې دامنگیرزي[123] غلامي غواړمه

***

په خوبانوکښي کلانه راشه راشه
زماد زړه محبه گرانه راشه راشه
پیروي دي قبلوم پردووچشمانو
ته یې نورزماد چشمانه راشه راشه
زماد پیرنوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره ترسبحانه راشه راشه[124]
(دا)ستانورده وسیله زماووصال ته
تههمیش پرخپل رب گرانه راشه راشه
محبت دیارافضل تردوه جهانه
ته یې زمادزړه ارمانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف ترکل عالم یې
باطن نورظاهرانسانه راشه راشه
ستاامت همیشه فخرپه تاکاندي
ته سرداریې دنبیانه راشه راشه
دبردي قدرهم حرمت پرخپل خالق ده
کامل میره دخوبانه راشه راشه
کمینه امتي ستایم پاک رسوله
زه (امیرمحمد) ستادغلامانه راشه راشه

---

[123] زي = زه یې
[124] دغه بیت دربې خپې زیات دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســــــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عــــارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بیان دعشق کــــــــومه وسالک ته یې ښیمه
مشتق لــه عشقیه دئ چي پیچان[125] پربل شجرشي
عشقیه مي هـــغه شی ده چي غالب شي پرګیاه
ذات دګیاه ورک شي عشقیه مي پــــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـــــري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګیاه (یې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته یې زده کړه اې سالکه
یو مي رحـــــماني بل شیطاني که دي باورشي
شیطاني هغه ته وایي چي نقصان دشریعت وي
ناري تجلي ویني پــــــه غلط مي ګاووخرشي
رحماني هـــغه ته وایي چي پرشرع مستقیم وي
شــــــوارق به دانوارفیوضات باندي مطرشي
تمیزددې دووګـــــران دئ دخطرځای یې دغه ده
سالــــم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامیر) فقیریم په بیتوکـــــــــړم بیانونه
محتاج زه دوعــــــایم که پرماد خدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شـــــــوه له طاعته غافلان دي
ودین ته یې شاکـــــړي په دنیا پسي روان دي
بیدارشئ مومنانــــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکیرمنکربه درشي ســوال جواب یې په ایمان دي
کامل که دي ایـــمان وهیڅ دي وېره خطرنشته

---

[125] عشق پیچان یو راز ګیاه ده، چي پرنورو ګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دځان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنیا پاته
محصل دهـــرچامرګ دئ ځني پاته یتیمان دي
سپین زیره دي توربړي ګناهـــــونه دي ډېربړي
صیقل (یې) اسم ذات ده شـــریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عــــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملاامیره) نـفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کـــــړه په قدرت کښــــي[126]
ځلورښاخ (یې) وریپیدا کـــــړه په زینت کښي
هر(یو) ښاخ له ګوناګـــــــون مېوې څخه پرده
زاغــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پــــرګل مین ملامت نه دي
معطریې دل وجــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غـــــــوندي صادق په مینه نه شي
دامشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه ځوک دي
چي ترسروترمــــــال تېرشي په محبت کښي
مـــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبیب ده
چایاران یې ځلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خـــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شــــــوله وریښته په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابیات مـــــغلق ویلي

[126] داغزل په اصل کي د(ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخريې معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښېـــي
ربه ســـرو مال قـــــربان زمـــاترنبي کړي
(ملا امير) غريب غـــــلام تل په خدمت کښېي
عــــــاشقان د يار جــــــفا پرو فـــابولي
(ملا امير) فقيرمغموم ده پـــــه هجرت کښېي

***

د خپل اشـــــــــناى ديدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنــــــه وم چي پـــه مخه رقيبان راځي
د يار دغم ګـــــرد وغبار زمـــــا پرځان راځي
د يار له عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) ميسربه وصـــــــــال نه شي بي ژړا عالمه
د فـــــراق اوښکي مي بهېږي پر ګربوان راځي
دا دنيا که هـــــمګي ګل و ګلـــــــزار شي
عــــــاقبت به شي فناد مــــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون يې زمـــــــا په قسمت راکړ
بي له ياره دعشق دود مي تـــــــردهان راځي
زما په اوښکـــــــــو هيڅ اثرپرجانان نه شي
زمـــــا پرحـــال نن په ژړا زمين اسمان راځي
سرګــــــردان و پايدوان پــــــرد ادنيا يمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هــــرڅوزيان راځي
د جنت تــــــرګلـــــو زياتي تــــماشه ده
چي مستغرق شـــم ديار فيض لکه باران راځي
که وفانه کــــــړي نن دژوند رمــــــق باقي ده
او که نه وي (ملا امير) غــــــريب ګريان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګند تيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــفاده همېشه مـــــــــاژړوي
رقيبان پــــــه نصيحت مــــــاخندوي
زه حيران يـــــم چي ژړاكـــــړم كه خنداكړم
نه پـــــوهېږم چي يارزمـــــــا څه خوښوي
دجـــــــرس له حـــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــــرخندازمـــــــــاژړايـــــــارقبلوي
دادنيادژړاځـــــــای چي بېغـــــم نه شي
ستاژړالـــــــــره اجـــــرت ياردركـــوي
داجـــــــرت حساب مي خپلـــه زندګي ده
عـــــــاقبت دصـــــــورت حجاب پاره كوي
دمحشرپـــــــه روځ بـــه نيک وبدښكاره شي
دانايـــــــان مي نيک پـــــه بدنه بدلوي
آئينه دزړه صفاكـــــــړه له هـــــــــرزنګه
(ملااميره) خدای رحــــــمان ده رحم كوي

***

عـــــــاشقان دي بيماران پـــــه زړه زخمي
دديدن زكات غـــــــــواړي پـــه مسكيني
هيڅ حـــــــاجت يي ددنيا په چـــــاره نه وي
نه پـــــــــه كاريي وي جنت غـــلمان حوري
دخپل ياردېدن يي خـــــــوښ تردوه جهان وي
قاسم كـــــــړی ښـــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحيددباغ مي هـــــــرعـــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــه بل مـــــــرغـــه لارنه لري
دګلانـــــــوسيل بي بـــــــهاره نشته
دديدارروځ لـــــوی بــــهارده كاملي
په نصيب دي ښه ديدارپه لـــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیـــارشـــه محبتي[128]

❊❊❊❊

❊❊

❊

❊

❊

❊

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کي د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چي څوپاڼي به یې لوېدلي وي (م. هوتک).

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library